

ŘADA LIDÍ ZVEŘEJŇUJE FOTOGRAFIE SVÝCH ZNÁMÝCH NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH, ANIŽ BY SI BYLI VĚDOMI MOŽNÝCH PRÁVNÍCH RIZIK S TÍMTO SPOJENÝCH. ZA JAKÝCH PODMÍNEK MŮŽETE UMÍSTIT FOTKU DRUHÝCH OSOB NA SOCIÁLNÍ SÍTĚ?

Pavel SCHWEINER

Nikdy v minulosti nebylo snazší pochlubit se svým fotografiemi, než je tomu dnes. Na každé oslavě a podobné akci vznikají desítky i stovky fotografií nebo videí, které je možné několika tahy prsty na smartphonu sdílet s celým světem, a to zejména prostřednictvím sociálních sítí, jako jsou např. Facebook, Instagram Twitter apod.

Uživatelé sociálních sítí často umísťují fotografie včetně podobizny osob, aniž by si byli vědomi možných právních rizik s tímto spojených.

Odkazem na čl. 10 Listiny práv a svobod, podle kterého má každý právo:

- aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a **chráněno jeho jméno**,
- na ochranu před **neoprávněným zasahováním** do soukromého a rodinného života,
- na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním

nebo jiným **zneužíváním údajů o své osobě**.

Tato práva zakotvená Listinou pak rozvádí a upravuje občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., dále jen „OZ“) v § 81 a následujících ustanoveních.

Profesionální i amatérští fotografové by si měli být vědomi toho, že osobnost člověka požívá zvláštní ochrany a je mimo jiné chráněna také jeho vážnost, čest a soukromí (§ 81 odst. 2 OZ).

§ 84 a § 85 OZ. Fotografování lidí neboli zachycení podoby člověka.

Málokdo si uvědomuje, že dle § 84 OZ už samotné zachycení podoby člověka „tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, **je možné jen s jeho svolením** „Zachycení podoby“ je širším pojmem než vytvoření vnější podobizny, zejména fotografie. Zabýváme se právě podobiznou ve smyslu vyobrazení člověka včetně jeho obličeje či jiných rysů umožňujících jeho identifikaci.

Dle § 85 OZ **je souhlas potřebný** také k rozšiřování podoby člověka. Pokud tedy někdo vyfotí kamarádku, jak zrovna na nějaké oslavě tančí rozjařená na stole, dopouští se už samotným pořízením snímku **neoprávněného zásahu do osobnostních práv**.

Zpřístupněním takové fotografie na sociálních sítích pak nabývá takový zásah nového rozměru, protože možnost šíření je nejen neomezená, ale v podstatě ji nelze efektivně zastavit

Ani odstraněním fotografie z příslušného profilu nelze zabránit tomu, aby ji ještě před odstraněním mezi tím začaly sdílet další osoby, nebo si ji stáhly na své počítače a telefony.

Je možno i bez souhlasu?

Občanský zákoník upravuje i výjimky ze shora uvedeného, kdy je možno šířit podobiznu i bez výslovného souhlasu fotografovaných

osob. Pro účely tohoto pojednání je třeba zmínit jednak zobrazení podoby se souhlasem dotčené osoby „za okolností, z nichž je zřejmé, že bude šířeno“. V takovém případě dle § 84 odst. 2 OZ platí, že dotčená osoba „svoluje i k jeho rozmnožování a rozšiřování obvyklým způsobem, jak je mohla vzhledem k okolnostem rozumně předpokládat“ .

Zákon tedy řeší situaci, kdy samo pořízení fotografie probíhá s vědomím a se souhlasem fotografované osoby, aniž by tato osoba sdělovala výslovný souhlas ve smyslu „beru na vědomí a souhlasím s umístěním těchto fotografií na Facebook, Twitter a další sociální sítě.“

Podle § 84 odst. 2 OZ tedy postačí tzv. konkludentní souhlas, čili **souhlas vyjádřený chováním a jednáním fotografované osoby**. (např. hromadné foto svatebních hostů bude zcela jistě rozmnožováno či rozšiřováno minimálně mezi zúčastněné osoby. Jeho zveřejnění na Facebooku nebo jiné sociální síti by snad mohlo být v dnešní době rovněž „rozumně předpokládáno“, i když i to může být sporné. Proto určitě neuškodí, když organizátor takového fotografování **předem upozorní zúčastněné**, že fotky budou zpřístupněny např. na Facebooku.

Další, obecnější výjimkou je tzv. **vědecká, umělecká nebo zpravodajská licence** dle § 89 OZ, která umožňuje pořídit podobiznu člověka **bez jeho svolení** a použít ji „přiměřeným způsobem“ též k vědeckému nebo uměleckému účelu a pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství“.

Například účastník koncertu nebo jiné veřejné akce tak v rámci informování v novinách nebo internetových zpravodajských portálech může být zachycen na fotografii i bez předchozího souhlasu.

Na zpravodajskou licenci se může odvolávat nejen subjekt, který dlouhodobě poskytuje zpravodajství (novinář, reportér), ale výjimečně též osoba, která tak činí jednorázově.

Nicméně i v případě zpravodajské licence musí ten, kdo se na ni odvolává, dbát na to, aby nebylo pořízení a zveřejnění podobizny využito „*nepřiměřeným způsobem a v rozporu s oprávněnými*

Znamená pózování na kameru vždy souhlas se zveřejněním?

Jak bylo uvedeno, fotografie osob pořízených bez jejich vědomí by zpřístupňovány bez souhlasu dotčených osob být neměly, byť se tak masivně děje.

Zajímavá je problematika zpřístupnění podobizen osob, které o fotografování věděly a evidentně pro něj pózovaly, např. se usmívají. Zde by v případě sporu musel uživatel, který takové snímky zpřístupnil na sociálních sítích, **prokázat, že dotčené osoby byly seznámeny** s účelem a formou, jakou budou snímky rozšiřovány či zpřístupňovány.

Výklad konkludentního souhlasu je vždy restriktivní, nelze jej libovolně rozšiřovat ve prospěch fotografa, resp. toho, kdo fotografie rozšiřuje a sdílí.

Následky neoprávněného umístění podobizny na sociálních sítích

Pokud ten, kdo sdílí fotografie na sociálních sítích (ale i jinak) neprokáže, že má souhlas osob na nich zobrazených, popř. že se jedná o využití zákonné zpravodajské či umělecké licence, může dotčený požadovat upuštění od toho, aby byla jeho podobizna dále rozšiřována nebo sdílena na sociálních sítích (tzn. požadovat její odstranění).

A vedle toho se může rovněž domáhat odstranění následků s tímto spojených, zejména ve formě újmy (škoda, ale i nemajetková újma, viz § 2956 OZ a násl.).

Závěr

Skutečnost, že je velmi snadné zveřejnit fotku, na které je zachycena osoba z okruhu známých i zcela neznámých osob, ještě zdaleka neznamená, že je možné činit tak bez omezení a bez hrozby náhrady případné újmy. To by si měli uvědomit zejména ti, kdo na sociální sítě umísťují osoby jim zcela neznámé, nebo osoby, které by mohly zveřejnění příslušné fotografie pociťovat jako újmu a zásah do jejich soukromí, cti nebo důstojnosti.

Pro E-Bezpečí
Pavel Schweiner